

Програма «Родина для дитини»

Мета Програми. Основна цінність системи охорони дитинства сьогодні полягає у визнанні того, що всі діти мають право на виховання в постійній безпечній родині. Саме на цьому принципі побудована Програма Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Родина для дитини», яку виконує в Україні організація Холт Інтернешенел Чілдренз Сервісез.

Програма «Родина для дитини» розпочала роботу в жовтні 2004 року з метою створення комплексної системи сімейних форм виховання для дітей, позбавлених сімейної опіки, та дітей, для яких існує ризик втрати сім'ї. Невід'ємною частиною програми є підтримка дітей та сімей, яких торкнулась проблема ВІЛ/СНІДу.

Де працює Програма. Програма «Родина для дитини» працює в семи територіях п'яти областей України: Дніпропетровської (м. Дніпропетровськ та Новомосковський район), Київської (Броварський район), Черкаської (м. Умань та Уманський район), Донецької (м. Горлівка) та Одеської (Білгоро-Дністровський район). Впровадження Програми здійснюється з урахуванням особливостей кожної території з метою забезпечення потреб саме цієї громади.

Стратегія реалізації

Мобілізація
місцевих громад

Підвищення
професійного
рівня фахівців

Запровадження
нових та
розширення
існуючих послуг

Розповсюдження
успішного
досвіду

Напрями діяльності. Робота Програми «Родина для дитини» спрямована на розвиток послуг у трьох сферах, а саме: впровадження послуг збереження сім'ї, розвиток національного усиновлення, розширення альтернативних сімейних форм виховання таких, як прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу.

У кожній із зазначених сфер охорони дитинства Програмою «Родина для дитини» підготовлені фахівці, розроблені та випробувані моделі надання соціальних послуг, навчальні та методичні матеріали, проведено соціологічні дослідження, здійснено друк низки посібників.

Протягом 2009 року головною метою діяльності Програми є розповсюдження успішного

досвіду, узагальнення та інтеграція здійснених проектів в існуючу систему надання послуг.

Таке розповсюдження досвіду стало можливим завдяки створеним за підтримки Програми регіональних тренінгових центрів в п'яти областях України, а також Центру інноваційних технологій при Державному інституті розвитку сім'ї та молоді. Крім розповсюдження досвіду створені центри забезпечать можливість постійного професійного зростання спеціалістів соціальної сфери.

ЗБЕРЕЖЕННЯ
РОДИНИ

НАЦІОНАЛЬНЕ
УСИНОВЛЕННЯ

ПРИЙОМНІ СІМ'Ї
ДБСТ

ЗБЕРЕЖЕННЯ СІМ'Ї

Зусилля Програми в першу чергу спрямовані на захист дитини від жорстокого поводження та недбалого ставлення. Найкращий спосіб це зробити - зміцнити та підтримати сім'ю, тому що, в такий спосіб, дитину не тільки буде захищено від насильства та жорстокості, а буде попереджено травму, викликану розлученням з сім'єю та влаштуванням в "несімейне" середовище. Сім'ї здатні змінюватися та розвиватися, і більшість батьків не хочуть завдати шкоди своїм дітям, а за необхідної підтримки та навчання, батьки можуть опанувати батьківські навички, щоб піклуватися про своїх дітей і доглядати за ними належним чином.

Протягом 4-ох років Програма «Родина для дитини» активно працювала у сфері розвитку моделей збереження та зміцнення родини. В процесі роботи довелося долати певні перешкоди, що обумовлено необхідністю зміни ставлення, зміни поглядів та цінностей.

Серед нових концепцій: врахування сильних сторін сім'ї, підтримка батьків у звільненні від

залежностей, надання розвиваючих послуг дітям з уразливих сімей, навчання батьків батьківським навичкам. Всі ці принципи є основними в діяльності започаткованих в пілотних регіонах Програми «Родина для дитини» послуг підтримки сімей та дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах. Новостворені моделі довели свою успішність та стали поштовхом до подальшого розвитку та тиражування програм по збереженню родини.

□ Розроблені методичні рекомендації щодо впровадження моделі, які Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді рекомендувала для використання в роботі з сім'ями та дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах.

□ Розроблено та адаптовано тренінговий курс з формування батьківської компетентності «Батьківство в радість», рекомендований Державною соціальною службою та Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України, а також затверджений Державним інститутом розвитку сім'ї та молоді.

□ Програмою «Родина для дитини» підготовлено команду національних тренерів, серед яких і фахівці по роботі з сім'ями та дітьми, що опинилися у складних життєвих обставинах.

□ Щоб привернути увагу суспільства до долі сімей з дітьми, які переживають життєві негаразди, Програма «Родина для дитини» спільно з Українським освітнім центром реформ та продакшн студією «Сполучені світи» підтримала створення відео ролика.

Станом на 1 травня 2009 року понад 150 сімей, в яких виховується більше 200 дітей, отримали послуги в рамках новостворених моделей.

УСИНОВЛЕННЯ

Збереження та повернення у сім'ю не завжди можливе, а кожна дитина заслуговує на те, щоб мати постійну сім'ю. Цього можна досягти через усиновлення - сімейні стосунки, які пропонують безпеку, стабільність, віддане батьківство, безумовну любов, підтримку на все життя та юридично закріплений статус члена сім'ї. Виходячи з цього Програма "Родина для дитини" приділяє особливу увагу питанням надання технічної допомоги у сфері розбудови національного усиновлення, акцентуючи принцип "пошуку сімей для дітей", а не навпаки.

□ За сприяння Програми українські фахівці та державні службовці ознайомились з успішним міжнародним досвідом розвитку та підтримки національного усиновлення.

□ В рамках грантової складової Програми «Родина для дитини» розроблено та надруковано посібник на допомогу потенційним батькам-усиновителям «Усиновлення. Крок за кроком» та тренінговий модуль для спеціалістів, призначений для підготовки потенційних усиновителів, під назвою «Стаємо батьками». Підготовлено групу тренерів, які зможуть навчати спеціалістів, що безпосередньо працюють з батьками.

□ В ході різноманітних тренінгів були підготовлені спеціалісти по роботі з усиновителями.

□ З метою пропагування ідеї національного усиновлення Програмою спільно з Магнолією ТВ та Українським освітнім центром реформ створено низку відео роликів, які висвітлювали реальні історії дітей, що знайшли свої сім'ї, або потребують влаштування.

□ Підтримано проведення трьох досліджень у сфері усиновлення. Метою дослідження серед українських сімей-усиновителів (2006 та 2007 роки)

було визначення мотивів усиновлення, вивчення стимулів, можливих перепон та визначення шляхів покращення ситуації. В листопаді 2008 р. на замовлення Державного департаменту з усиновлення та захисту прав дитини компанією «Іпсос Україна» за технічної підтримки Програми «Родина для дитини» було проведене національне репрезентативне дослідження «Вивчення громадської думки щодо реалізації права дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, на сімейне виховання». Опитування спрямоване на вивчення готовності населення до усиновлення, соціально-демографічних особливостей потенційних усиновителів, визначення рівня поінформованості та виявлення інформаційних потреб населення щодо вищезазначених питань.

ПРИЙМНІ СІМ'Ї ТА ДИТЯЧІ БУДИНКИ СІМЕЙНОГО ТИПУ

Розвиток прийомних сімей та ДБСТ як альтернативи інтернатним закладам - важливий напрям діяльності Програми "Родина для дитини".

□ Програмою розроблені Практичні рекомендації із створення та функціонування прийомних сімей, які були рецензовані і затверджені Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту. У співпраці з Міністерством Програмою підготовлено та сертифіковано понад 100 тренерів з прийомного батьківства на регіональному рівні.

□ Завдяки зусиллям Програми створено перші в Україні прийомні сім'ї для ВІЛ-позитивних дітей, які залишилися без бітьківського піклування.

□ Розроблено тренінговий модуль для прийомних батьків "Догляд та підтримка ВІЛ-позитивних дітей", який було затверджено Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту.

□ Програмою спільно з ЮНІСЕФ та Міністерством підготовлено 59 регіональних тренерів для прийомних батьків, які беруть на виховання ВІЛ-позитивних дітей.

ГРАНТОВА СКЛАДОВА ПРОГРАМИ «РОДИНА ДЛЯ ДИТИНИ»

Одним з ключових компонентів реалізації Програми «Родина для дитини» стало надання грантів з метою впровадження нових і розширення існуючих послуг.

Важливим завданням грантової програми було також створення умов для подальшого розвитку і поширення моделей, започаткованих в пілотних регіонах Програми «Родина для дитини».

Станом на 1 травня 2009 року Програмою «Родина для дитини» підтримано 123 грантові проекти на загальну суму 923 323 долари США.

КАТЕГОРІЇ ГРАНТОВИХ ПРОЕКТІВ

В рамках проектів, підтриманих грантовою програмою, надавалися послуги сім'ям та дітям, проводилося навчання та інформаційні заходи.

ГРАНТОВІ МЕХАНІЗМИ

Програмою «Родина для дитини» були розроблені чіткі механізми і процедури грантових конкурсів, а саме:

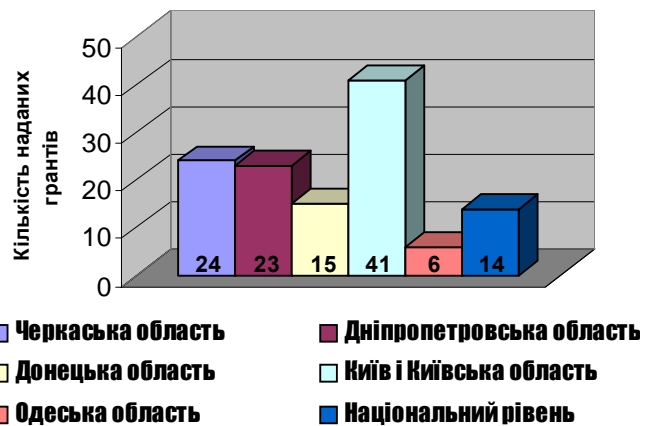
□ **Відкритий конкурс грантів:** до участі запрошувались всі зацікавлені організації; проведено 4 конкурси.

□ **Конкурс грантів спеціального призначення:** для попередньо визначеного кола організацій з достатнім для реалізації проекту досвідом і потенціалом; проведено 4 конкурси.

□ **Партнерські гранти швидкої дії:** постійно діючий механізм, спрямований на підтримку конкретних проектів, для реалізації яких частково не вистачає фінансування.

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ПРОЕКТІВ

Реалізація грантових проектів відбувалася як в пілотних регіонах, так і на загальнонаціональному рівні.

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ

Фінансування грантових проектів відбувалося з декількох джерел: із загального фінансування Програми «Родина для дитини» (DCOF), із фінансування діяльності в галузі ВІЛ/СНІД (USAID) та за рахунок додаткових коштів організації Holt International.

